Mel'nychuk, IAkiv
Manifest Ukrainn

PG
3948
M447M3
1919
c.1
ROBA

МАНІФЕСТ УКРАЇНИ

КОМЕДІЯ В ОДНІЙ ДІЇ.

Річ дієть ся на Україні в часі війни.

написав

ЯКІВ МЕЛЬНИЧУК

ЦІНА 20 ЦЕНТІВ

Ню Йорк — New York.

— 1919 —

Presented to the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by

PETER KRAWCHUK

МАНІФЕСТ УКРАІНН

КОМЕДІЯ В ОДНІЙ ДІЇ.

Річ дієть ся на Україні в часі війни.

написав

ЯКІВ МЕЛЬНИЧУК

—o—O—o—

Ню Йорк — New York.

— 1919 —

ОСОБИ:

Іван Василєвський, богатий господар	лїт	60
Стефан Василєвський, єго сестринець, кошовий	”	25
Зофія, єго сестра	”	18
Іван Стефанович, їх дядько	”	40
Якемів Старій ... } козаки Климів		
Катерина, кухарка	”	20
Василь, парубок	”	25
Підпоручник російський	”	30
Два російські жовнїри, по.....	”	25

Українські козаки

Річ дієть ся на Україні в теперішних часах, підчас війни.

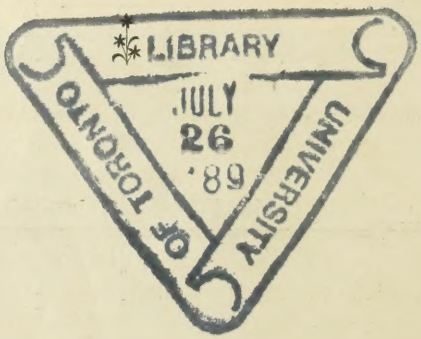

Сцена представляє подвірє перед палатою. По правій сторонї лавка, стіл і кілька крісел, по лівій дерево. День.

Іван Василєвскій, старець з сивим волосєм, Іван Стефанович, мущина в житю і Зофія молода дівчина пораєть ся коло підвечірку.

Василєвський. Моя рада, дорогий Іване, така: сиди спокійно у себе, пильнуй достатку, бо інакше розкрадуть все хлопи і бандити, заким яке небудь військо прийде. Позостань!

Стефанович. Не знаю чому, але не можу ся здобути, на зауфанє анї до Російських віддїлів, анї до тих, котрі мають надійти від границі. Чорти знають, хто з них лїпший, і хто буде моцнійше давив. Найбільше торбуєть мене то, що не успію вже з вимолоченем решти...

Василєвський (перебиває). Жовнїри самі собі вимолотять!

Стефанович. Давби отець спокій з тими жовнїрами! Може то ся ще все від нас відвернеть. Наш піп вже трету службу на ту інтенцію сьпівяє.

Василєвський. Що раз тоньше він сьпіває, але не дивую ся єму, бо коли ти Іване аж трясеш ся перед війною, то для чогож не має ся бояти єї він, спокійний слуга божий, котрий в житю навіть нїколи ручниці не мав в руках!

Стефанович. Жартуй отче здоров, а менї ся та війна цїлком не подобала. Що мене те все обходить? Для того, що якісь братя Сербські посварили ся з ясним Францом Йосифом, то я маю з власної хати утїкати і позоставити збіже не вимолочене! А нехай їх найяснійша холєра! (Ходить.) Жінка в Карльзбадї, границя замкнена, цїлий сьвіт під уружієм — а нехай то чорти!...

Василєвській. Не журися Іване! Перетерпимо все, то правда, але зтого ся щось виблює для краю — побачиш!

Стефанович. Що ся там виблює? Біда буде, могили і зараза.

Василєвській. Але в прийшлости? Щож ти думаєш, що Европа буде ся була о Сербів? Нє, мій дорогий! Коли вже начнуть ся бити, то о все своє.— Знаєш о що? О ту бідну Україну, котрої не могли здобути через довгі літа. Буде біда, будуть могили і зарази, але буде Україна вільна — розумієш Іване? А що ти думаєш, чи в шістдсятім не було гробів і нужди? Щей які! А ми йшли зі старими шаблюками на армати...

Стефанович. Длятого програлисьте.

Василєвській. Так, але колибисьмо не пішли, то до нині спала би ціла Україна, і думала би тілько о невимолоченій пшениці, а ти знаєш пречінь, що там не далеко від нас кують збрую, ідуть притив нас і не сплять...

Стефанович. Горячкуєть ся отець, а тут треба річ брати на тверезо. З чим ми підем? З мотикою на сонце? Нам сидіти і чекати тихо, а не пхати ся в біду самохтівиш. Досить наших погибло на всіх передах.... (Бере часопись.)

Васулєвській. Ті згинуть, як невільники, як офіри, але мусить бути хтось, що станеть з власної охоти против ворогів. О, якіж ви тепер тверезі! Але якіж ви тепер малі!... (Опускаєть голову.)

Зося. Нехай дїдусь напють ся кави і може пересплять ся трохи. Такий був день горячий!

Василєвський. Дякую тобі, моя дитинко. Старий єсьтім, то правда, але вісти вертають мені сили. Хто би там спав в таких часах? Досить було дріманя! Вернув Василь з почти?

Зося. Нї єще, але небавом верне. Я також чекаю нетерпиливо на новинки.

Василєвскій (усьімхаючись). Від Івана Крутого?

Зося. І від нашого Стефана. Що він там також робить?

Васулєвскій. Хто? Іван?

Зося. Наш Стефан, но і пан Іван тоже... Преціньо они суть всегда разом. (тихо.) Дїдусь знають, що они там в Полтаві напевно?...

Василєвскі. А знаю моя ластівочко, що они там певно, і зле булоби, коли би так не було.

Зося. А чому вуйко так не охочо на ту роботу дивлять ся?

Василєвскі. Бо видиш, він єсть тверезий.

Стефанович. Нехай мене там вже отець позоставлять з моєю тверезостію і з моїм понятієм!

ЯВА II.

Вбігає Василь, молодий парубок

Василь. Прошу пана, жадної почти вже не буде, а то через війну, ту здаєть ся їдуть три москалї, здаєть мі ся офіцер і два простї.

Василєвскій. Не потрібно ся сваримо мій Іване о наше добро, іде москаль, погодить нас своїм добром: нагайкою! Ідиж повитай пана капітана, бо менї як раз жолудок докучаєть. (Хоче відходити.)

Стефанович (також бересь відходити). То вітця дім — нех отець сам залатвить тих панів, я ще не докінчив часописї. Цїкава статя в "дїлї".

ЯВА III.

Ті, Офіцер вбраний по російськи і два жовнїри.

Офіцер (входить за ним два жовнїри). Ізвольнїтє, катрий барень Василєвскьій?

Василєвскій. Я єсьтїм.

Офіцер. Харашо! Демитрій Петровіч Совейко, капітан ротной в пєхотї.

Василєвскій. Приємно. Чи з інтересом, чи в гостину?

Офіцер. І одно і друге. Я бомагу приніс (дає). і хароше слово принєс. Да ми тепьор все как одін стапаймо на одвечного врага славяніства, так уж забудьмо родїственная спори. Тепіор война. Разом стапаймо на Немца. Как було, так було.

Василєвскій. А щож то за бомага?

Офіцер (сїдає). Подробіца. Комендант ротной упомінаєть, что кождой, какой би ґостїл у себя салдати неприятельскія, указовал би к нем дарогу, но так больше будет смертию укараний.

Василєвскій. Як то? Жовнірам неприятельским? прецінь туть нема війска неприятельского!

Офіцер. Да харашо, у вас правда барень Василвєскій. Днесь нєто, а з утра можеть бить. Тепіор война. Днесь счастить ся етому, а з утра тамтому. Ви єще не знаєте, да вам розкажу. Под Каменцом ми билї ся не множко. Не множко утратїлї, дай троха взєлї.. от бєтава как відь.

Васклєвскій. Неслухані цїкаві річи говорити, пане капітане. Однак тогди битва? А може старочки? (До Зосї) Зосю, Пошукайно горівки і жовнірам дай, пан капітан не відмовлять.

Офіцер. Русской чаловєк нїкогда не одмовляєть ся.(Стефанович зближаєть ся до розмовляючих. Зося приносить фляшку і кєлішки - – другою Василь троктує жовнірів).

Стефанович. Як же то було, пане капітан?

Офіцер От богато ґаворить, довольно, что онї ушлї. а ми, но как би то розказать, поступілї в зад нє множко...

Стефанович. Так їх богато було?

Офіцер. Многґо єх било і харашо ступалї. А сьмє-

ло. Но і ми нє ховалї са. В пєтіох в полї до Каміньца самаходом, на товклї, что дало ся — і ушлї однак послє разбілї са о камінь. Малодци ето дєйствительні били, ґаворю. Та боронїлї ми Каменєц, что ми Українцов кахаємо понімаєте.

Василєвскій. А за щож то ви нас так кохаєте?

Офіцер. Да, наказалї нам вас кохать, да і кохаємо.

Зося (котра стояла на боцї.) Пане офіцер!

Офіцер (гордо). Слажу баришня!

Зося. Чи тілько з Австріяками били ся пани?

Офіцер. Да так, ґерманскі салдати билї єще далєко.

Зося. Але... інших жовнїрів, як австрійських не бачив пан, пане офіцер?

Офіцер. О, да! (Зусьмішкою). Какой же я не домисьльний! Да в Українских козаков разходіть ся?

Зося (скоро). Суть однак козаки?

Офіцер. Да єсть, єті синї чарти — І бють са харашо — Жалосно етих — всєх помалотимо. Да чого так барашня од серца о нєх допитиваєть ся?

Стефанович. От чула, що дзвонять, але не знає в котрій церкві. Нехайно копітан єще кєлїшочок випють.

Офіцер. Ви ґаспадїни Українци, все ровнї. Ви русскаму челавєку ґарелку только би в ґартанку лєлї, да і стороблювку до кармана сунулї, чтоби єго одурить, упоїть і успать. Ми боронімо вас перед ґерманцем, да Австріяком, а ви что? Здесь у меня значок найбольшого воєвателя руской армії, котрі розбросуємо по всюда. Обіцаєть вам вольну Україну, автономію, а ви что? Всюда по маларускі ґаворитє... Что все части України, мають в одно злучіть ся, а ви что?

Стефанович. Покажіть пане! (Бере л читає.) Нех отець прочитють! Маніфест правдивий! "Українці!

Бажаня батьків ваших будуть сповнені"....

Василєвскій (нервово). Мовчи! То ушуканьство! Замовчи, бо грім спаде з ясного неба і впакує тобі в горло ті слова з поворотом! Як же то? Той кусок паперу має вистарчити за то море крові нашої, пролитої через довгі лїта? той свисток....

Офіцер. Ґаспадін Василєвскій! Я хароший чаловєк, да тепіор война; я слухал і собирал немножко новєнок; да тепіор война. Гаспадін арестован: (до жовнїрів). Беріте єґо! (Жовнїри зближають ся до Василєвського.)

Стефанович. Пане капітан! Мій тесть старий чоловік і хорий.

Зося. Пане капітан!

Офіцер (остро). Малчи! Тепіор война! Берітє єґо!

Василєвский. Відступіть від мене Іване і ти Зофіо. Нехай мене беруть. Все одно где свою сиву голову приклоню. Будьте здорові! Знайдуть ся такі, котрі пімстять мою кривду.

ЯВА IV.

Жовнїри росийські кують Василєвского. Здалека чути свисти, нагло з правої сторони впадає на сцену Климків, і чотирох узброєних козаків.

Климків. Відложити збрую!

Офіцер. Що єто синїї чорти!Спасї ,помилуй (хватає за шаблю. Климків прикладає йому баґнет до грудей, той підносить руки в гору. Климків відпиняє шаблю і револьвер, козаки розброюють жовнїрів російських.)

Василєвскій. Комуж маю завдячити те освободженє?

Климків (приставляєть ся).Іван Климків, полковник другого відділу донських козаків.

Василєвскій. Дякую! Але яким чудом мо́глисте ся тут дістати через ті болота?

Климків. Дівчина одна перепровадила нас безпечно.

ЯВА V.

Катерина входить і стає на боці.

Катерина. То я прошу пана. Бо сказали, що суть Українцями, і по нашому мене поздоровили, так я вже собі подумала, що треба їх через ті мочари перепровадити.

Василєвскій. Добре зробилась! А тепер скоро до кухні приготовати вечеру для наших козаків. Нїчого не жалувати! (Катерина виходить, Стефанович сїдає під деревом і замислюєть ся. Офіцер і жовніри російські стоять одурнїлі під стражою.)

Василєвскій. А віддїл ваш де?

Климків. Іде за нами. Вимітаємо Москалїв, приготовляємо кватри і розкидаємо відозви. Наш комендант Калинович...

Зося. Хто вами управляєть?

Климків. Калинович.

Зося. Дїдусю, то Стефан його кошовим. (До Климовича.) Где Стефан, а где комендант Калинович?

Климів (дивить ся на годинник). Повинен ту бути за три мінутї; пустились зараз за нами, а дорога була вільна. О! їдуть! (Здалека чути спів, всї слухають, Зося вибігає на против. Козаки співають за лаштунками.)

Під Харковом, в чистім поли,
Старі дуби гнуть ся.
Там козаки з Москалями,
За Вкраїну бють ся.
По над ними в синїй хмарі
Соколи лїтають,

Їх жіночки з матерами
Слези проливають.
Під Харковом, в чистім поли,
Где стрімкі могили,
Там славнії Запорожці
Ляхів положили.
(З піснею входять поважно на сцену.)

ЯВА VI.

Василєвскій і Зося (разом). Стефан!.. Стефан!..

Стефан (виходить на перед). Похід стій! (Козаки уставляють ся).

Стефан. В лїво лицем! (Козаки звертають ся.)

Стефан. До ноги збрую! (Козаки ставлять при нозї карабіни.)

Стефан. Спічніт! (Козаки розбігають ся, уставляють ручниці в чвірку, сїдають на землю на боцї, закурюють люльки і тихо говорять між собою.)

Стефан. Тепер нарешті могу повитатись з вами. (З всїми сердечно витаєть ся, стискаючи руку Стефановича.) Дїдуню! Щож ви на то? Що ви тут робите? Чи знаєте все? маємо ряд український, маємо українське військо, маємо збрую і герби наші. Щоби ви знали що за хлопцї є під нашими "гербами"! Як ви тут можете так спокійно сидїти? Там аж кипить все в старім Києві...

Василєвскій. Скажиж нам Стефане все по колєї, бо ми тут як табака в розї. Щось почуєть ся, але докладно то нїчого не знаємо.

Стефан Мало маю часу! Тілько кільканайцять мінут, розкажуть вам другі, котрі йдуть за нами. Що то зрештою говорити. Бємо ся — тай годї. Зачалисьмо від Камінця і випхалисьмо Москалїв. Троха наших упало і троха ранених. Ти, Зосю, твій Іван...

Зося (смутно). Що?

Стефан. Тїш ся... тілько ранений...

Зося. Боже мій!..

Стефан (сідає). Тілько не плач!Нїчо єму не буде. Лїву руку шрапнель йому подрапав. Не жури ся, не задовго повернеть. Казав кланяти ся тобі. (Зося заслонюючи очи хусточкою відходить.)

Василєвскій. То горячо було під Каміньцем Подільским?

Стефан. О!.. Тепло! Ой дїдусю! Така перша битва то цїле житя пізістане в памяти. З початку троха ся зимно робить, коли чоловік видить, що то не манебри, і що найблизший приятель падаєть з роздертими грдьма. Але потому, то вже ся о всїм забуває. Здаєть ся тілько що треба добре мірити і очи всегда мати отворені. Пильнуєть ся людей і огню, а серце бє живійше на мислю, що за хвилю рушимо на них, і прийде грудь, у грудь, ударити. В кіннци голос труби... а потім вже нїц.. — тілько свист куль і лопотанє червоної хорогви з синьо жовтим гербом крик окропний цїлої сили. Нехай жиє Україна! Наперед!.. Наперед!! Рамена ся випростовують, долоня сильнїйше тиснеть карабін, так легкій як нїколи перед тим... Багнет в козацькій руцї то страшна збруя! Сьвіт цїлий обертаєть ся, все никнить з переду очей — якісь крики, якісь плачі — окропнїсть... А потому тишина і пісня поборююча молодого козака українського, що здорово перейшов кровавий хрест огневий Спати хочеть ся, як суслові, а ту треба йти за хвилю. Вірити не хочеть ся менї, що єстїм в дома, що там о десять кроків моє ліжко, а я мушу йти дальше. (Коли Стефан кінчить говорити, козаки начинають сьпівати. Всї задумавшись слухають.)

Україно, рідна мати,
Кого ся спитати.
Коли верну ся до тебе,
Незнати, незнати!

Коли буду веселитись,
В зеленій діброві?
Коли в очи подивлю ся,
Єї, чорнобриві?
Коли гляну на ті лани
Та ниви широкі,
Повитаю твої гори!
Й долини глибокі.
Коли милий соловейко
Менї засьпіває,
Коли мене рідна мати,
З серцем повитає!
Коли гляну чорнобриві
В яскравії очи?
За котрою серце рвалось,
Як в день, так і в ночи.
Повернув ся козаченько
Глянув на ті ниви.
А на нивах нїц не видко
Лиш кругом могили.
Приглянув ся, аж здрігнув ся,
Тай став сумувати
Бо і слїду не пізнати,
Где рідная мати! —
Не сьпіває соловейко,
Гори не витаюяь
Лиш чорнії вороняки
По над ним лїтають.

(Козаки перестали сьпівати, задумують ся.)

Стефанович (до Стефана). З охотою йдеш?

Стефан. Дадьку! І ще питаєте ся в такі річи?

Стефанович. Слухай хлопче! Скажи менї, чи ви там в тій Галичинї всї поваріювали, чи що? Бо я не могу зрозуміти, не могу пійняти, з відки вам то все взяло ся?

Стефан. Нї, дадьку!, не поваріювали ми, а звід-

ки то ся взяло, то ви знаєте пречінь докладно.

Стефанович. Прошу тебе говори хвию зо мною, як чоловік вільний і дозрілий, ні як жовнїр. Скожи менї, як ви котрі знаєте нашу історію, наші вікові змаганя з Поляками, чи можети лучитись з тим предвічним ворогом, іти під його правлїнє против цїлого словяньства, против цивілїзації заходу, против цїлого сьвіта, котрий тисне ся цїлою силою до пригнеченя того народу.

Стефанович. Видять вуйко, я не є полїтиком, анї дипльоматом, але від малого учили мене всї, що найбільшим нашим ворогом є Москаль. Забрав найбільше української землї, найбільше народности — З ним билисмо ся через посьлїдні часи. Конфедерація барска, Клич Петра Дорошенька, як бурили кожду нашу добру справу, руйнували нас і забирали в неволю, а на кілька місяців перед війною не хотїли ся згодити навіть на малий приклад що до автономії України.

Стефанович. Нинї є інакше! Нинї манїфест найбільшого завойователя...

Стефан. Дядько вірить в той манїфест?

Стефанович. Вірю!

Стефан. То менї жаль.

Стефанович. Я вірю передовсїм в рацию стану. Слухай! Чи можна припустити, щоби Поляки хотїли відбудувати Україну? Пожеруть нас так як пожерли Пруси Західні, Слеск і поморе. Огнем і мечем, і пекельною полїтикою, знищуть нас до ноги, так, що за кілька лїт і слїду не буде з українського імени. Операється на Австрію, а та Австрія зігнила і заржавіла, летить в пропасть і вас потягне засобою. Чи вільно нам, котрі хочемо уздоровити Україну, прикувати ся до зігнилого трупа Польщі? Гдеж яка небудь запорука, где бодай яка небудь обітниця, котрої можна би ся трьмати. Нїц! нїц...

Стефан. Слухай дядьку добре!Тут є дїдусь мій, котрий учив мене читати по українськи і учив любити Україну і казав хтоє ворогом. Разом з ним що дня відмовляли ми молитву Петра Дорошенька. "О збрую і народний герб просимо тя Боже". А тепер коли нам дано в руки збрую і герби народні, коли позволено нам вложити наш козацький одяг, коли ідемо до бою під українською управою, то хочеш, щоби ми то відкинули, то, о щосьмо ся через цїлї лїта бороли. О кажу дядьку, що не знїмцем, але з живим чортом получимос я, щоби здавити нашого вога. Нинї єсть тілько завязанє українських полків, але є Нинї та мала горстка бореть ся з Москалем, але колись як зросте сила, будуть уміти упімнути ся кождого о наші придавленї права.

Василєвскій (Зворушенєм). Зі серця говориш хлопче. Я тоже не є лотром, і люблю Україну серцем одиноко. За молоду боровєм ся за ню і перетерпівєм досить, нинї знаю, що лїпше але знов, як давно, серце тягне мене до вас, до того поколїня, при котрім відбули ся всї лїпші чутя за наших часів гетьманьщини. Ми ся якось лїпше розуміємо, як з тими що зараз по нас виросли. Неволя гнобить розпачає серце і душу.

Стефан. Нї! отче! Мене не спідлила неволя, тілько научила мене дивити ся тверезо на наше положенєЗнаю, що приємний є шум корогов народних, приємнї українські слова козацьких походів, Як наші до синього мундуру козака, але розум говорить інакше, розум іншу закрислює орієнтацію. Чи ви думаєте, що я не умів би згинути мужно і достойно. Як би знав, що в той спосіб Українї прислужу ся, то нинї сам кинув бим ся на сотню Москалів, хотяй менї житя миле, і маю для кого жити і працювати. Але знаю що то даремна офіра, одна побіч тисячі інших, рівнож дармих. Перечитайно ту статю. (Подає часопись.)

Катерина (до Зосї).От і біда Зосю! Ніяк не можу йому виперти сего, впер ся конечно до тих козаків... Ой долеж моя, доле!...

Зося. Нїчо вже на то не порадиш. видно, що упер ся.

Катерина. Може би ти йому як до розуму приговорила. Малисьмо ся пібрати перед постом. На свою біду я тих українських козаків тут привела.

Зося. Не нарікай, Касю! Мій наріченый також пішов ся бити. Вже навіть ранений, і лежить в шпитали.

Катерина. О Боже!..

Зося. З гармати його простріляли, такою кулею, що розтріскуєть ся.

Катерина. І жиє?

Зося. Жиє і жити буде, бо його треба Україні.

Катерина. То Зося радить, щоби Василя пустити до козаків? Не затримувати його?

Зося. О певно.

Катерина. То вже хиба й пущу, але знаю, що буду плакати зо три неділї.

Стефанович (до Стефана). Но щож? перечитавєсь?

Стефан. Дурачиство!

Стефанович. Для вас дорачиство! Я розумію, що молодість має повні права без критики, що кождому молодому здаєть ся, що є мудрійшим від всїх фільозофів, котрі скінчили вже літ трийцять, але повинно то мати границї. Чиж ви припускаєте, що ті люди, котрі підписали ся під тою відозвою не заслугують на зауфанє?

Стефан. Бути може,але мене не переконають.

Стефанович. Застанови ся хлопче! Цїла Києвщина сидить тихо і дивить ся тілько, як би дібрати ся до шкіри Польскої, цїле княжество Київське дишить земстою за погром Львова, за грабежі, ґвалти і ра-

бунки, а ви там в Галичині, пятою частиною народа, хочете диктувати цілій Україні права, хочете накинути її уринтацию.

Стефан. Бо в тій Галичині моглисьмо говорити, що нам ся подобало, моглись мо ся зброїти, там був одинокий кут України, де вільно було віддітхнути сяк так свободою. Що вуйко говорить о Київі?

Стефанович. Чи не знаєш?

Стефан. Нїчо не чувім.

Стефанович. Се навіть Страшно говорити. Мурдовали Поляки, палили, ґвавтовали, а в кінци збумбардували часть міста без найменьшої притенсиї.

Стефанович. Чувєм то від людий, котрі пережили то страшне пекло і котрі розбігли ся по цїлому сьвітї, ширити ненавість против Поляків, і тим котрі побіч з ними ідуть. Длятого будь переконаний, що полки українські не дізнають такого прийнятя, на які раховано. Хочеш вір, хочеш не вір, але зпідкаєш ся часто з тим переконанєм, що ви є тілько тим знарядом полїтики нинїшної і нїчим більше.

Стефан. Що дядько говорить?

Стефанович. Говорю щиру правду,. Коли Австрія думала справдї о справі України, то чомуж не взяла ся до неї щиро? Чомуж в місци казати вам складати присягу на вірність цїсареви, не окорунувала одного на короля українського і не вислала на пляц битви? Чи мислити що мало би ся в той час на Україні знайшло таких людий, котрі пішлиби з такою полїтикою. Але власне там нема за гріш щирости. Є облуда, а позатим ошуканьство польске. Ту знов ряд вмовляє в кождого, що одним приятелем України є Нїмеччина: навіть Москалї зробили ся покірні, як барани. Ту дипльомація мудрійшу дорогу вибрала і для того виграє. Хтож ту піде за Австрією? Часть робітників соціялїстів і кілька сот інтелєґентів — і то все. Обивателї земскі, міщани і хлопи вже

пізнали Поляків, і не будуть ся багато числити з їх примірниками.

Стефан (пригноблений). Вуйку!

Стефанович. Жаль менї тебе хлопче, але я мусів тобі се висказати, бо там в таборі тобі нїхто сего не скажеть, а зрештою може там нїхто о тім не знає. Війна розділиланас несподївано.

Стефан (зриваєть ся). Вуйку! На порожно хочеш защіпити їдь в моїй душі. Я є козаком і маю тілько одну дорогу перед собію. З поля битви не сходить ся. Ви можете собі кипкувати і колотити ся з орієнтацією, ми однак будемо перли перед собою ворога, аж викуримо з України і осядемо в вільній Україні, або погибнемо один при другім на власній земли.Може ти вуйку маєш і рацію почасти. Тепер не час на доходженя і фільозофію. Для мене нинї одна рада бити Москаля, о рештї будемо говорити по війні. Тепер час в дорогу - - Хлопці збирайте ся! (Козаки стають по два в ряд.) Будьте здорові! Прощай вуйкуА не провадь полїтики голосно, бо який горячий козак, готов повісити ся на твоїм власнім подвірю, У нас люди дуже горячі... Зосю! Будь здорова! Що ти робиш зі собою?

Зося. Я завтра рано їду до Київа. Мисьлю, що придам ся там в шпитали.

Стефан. Дуже добре робиш сестричко. Не пожалуєш. Хто не видів Київа в горячці перед війною, той нїчого не видів. Варто було уродити ся, а щоби можна було пережити ті золотї хвилї відроджаючого ся гідности почутя народного. їдь Зосю щасливо (цїлує) (обертаючи ся до Василя) Чого ти хочеш Василю?

Василь. Хотів бим просити вильможного, чи не міг би я разом з козаками помашерувати?

Стефан. До козаків хочеш? їдь зі Зосею до до Київа і там зголосиш ся в командї.

Василь. Я волїв бим вже тут при вас.

Стефан. Зрештою ходи.Знаєш добре дороги, можеш ся придати! Ставай до ряду!

Катерина (плаче). Ой, долеж моя, доле!

Василь. Тпхо Катерино! Не плач! Не будь дитиною. Но будь здорова! (Цілує і стає до ряду.)

Стефан. А ти дїдуню, не потопиш мене?

Василєвскій. Моя дитино, я тебе не потоплю. Таж я є з того поколїня; котре рівнож проклинаю за то, що взяло ся за збрую в той час, коли обіцяно вільність. Нехай нас виклинають, Україна нас усправидливить. Даємо для неї все що маємо: майно і житя і не хочемо взаміну нїчо а нїчо. Чи добре, чи зле робимо, будучність розсудить але тепер не час до розмислів. Тепер треба робити, треба уміти ся посьвятити. Стефане Я старий але сили менї не бракує. Позволь менї стати до ряду, позволь і менї днї мої під гербом України закінчити. Маю сили досить унесу карабін.

Стефан. Дїдуню!

Василєвскій (простає ся). Коменданти! Прошу прийняти мене до табору яко охотника!

Стефан (взрушуючи плечами). Товариші! Приставляю вам нового товариша, моєго дїдуня.

(Оден з козаків виступає назад, на єго місце стає Василєвскій, котрому подають зброю і козацьку шапку, то саме і Василеви.)

Стефанович (до себе.)Тілько вусиків, тілько доброї вілї, тілько посьвідченя, все на дармо.

Стефан. Пращайте! (Командирує.) Позір! На рамя збрую! В право зворот! Похід вперед!

(Козаки співаючи пісню, поки підходять. Всї плачуть поволи куртина спадає).

(Козаки відходячи сьпівають:)

В неділю з рана, як стало свитати,
Почались козаки кватирувати
Бувай здорова, люба Україно!

Не тужи за мною молода дівчино!
В бубни забили, в труби заграли,
Як ми до бою, гура кричали.
Бувай здорова ,люба Україно,
Не тужи за мною, молода дівчино!
В неділю рано, як зійде сонце,
Поглянь дівчино в східне віконце.
Бувай здорова, люба Україно,
Не тужи за мною молода дівчино!
(Пісню чути за лаштунками, що раз тихійше пізнїйше зопиняє).

КОНЕЦЬ.

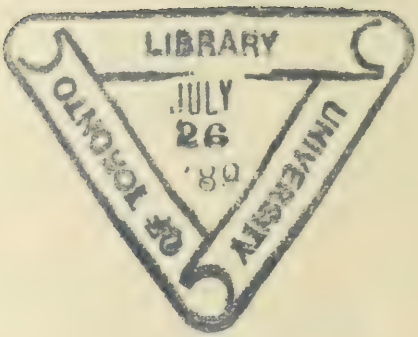
LIBRARY
JULY
26
'89
UNIVERSITY OF TORONTO

AC. 3.04.

PG
3948
M447M3
1919
c.1
ROBA